

***Al Cor de la terra* de Josep Olivas Rodríguez**

M. Àngels Massip Bonet

Directora del Projecte *Scripta*
Universitat de Barcelona

El llibre *Al Cor de la terra*, de Josep Olivas Rodríguez (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2011. Col·lecció *Scripta*; 2), constitueix un testimoni viu (a través d'una narració novel·lada) de la vida de pagès a les Terres de l'Ebre.

Josep Olivas procedeix d'una família amb una forta cultura arrelada al territori, i els seus interessos, a més dels propis de la seva professió, pagès, van des de la història a l'ecologia. L'autor coneix la zona a fons perquè se l'ha passejada de cap a peus i n'ha estudiat les espècies animals i vegetals i hi ha treballat al camp des de ben jove. I per aquest motiu, el llibre és una aportació única al coneixement de la terra, de la gent i de la llengua.

Des del punt de vista lingüístic, el text exemplifica la varietat tortosina de manera excel·lent. Ens aporta, a més, un testimoni contextualitzat de moltes paraules relacionades amb l'agricultura i la ramaderia. Donada la situació de canvi en la cultura material i ocupacional del país, i l'empobriment del lèxic tradicional que això suposa, textos com aquest són de gran importància per recuperar el patrimoni lingüístic i cultural.

I encara s'hi ha d'afegir un altre vessant d'interès: el polític. En el llibre, Josep Olivas posa en evidència les incongruències de les polítiques actuals que abandonen el suport a l'activitat agrícola i a les persones que la materialitzen, els pagesos, posant així en perill una de les fonts primàries de riquesa del país i també un aspecte crucial del desenvolupament del territori.

Per això va ser publicat com a volum segon de la Col·lecció Scripta, col·lecció pertanyent al projecte de recerca *Diatopia i canvi lingüístic. Scripta i projecció dialectal* (amb ajut del Ministeri d'Economia i Competitivitat FFI2012-36000) de la Universitat de Barcelona i on es publiquen textos sencers (en contraposició al perfil antològic del projecte).¹

Com els altres llibres de la col·lecció (cinc de publicats i un en premsa), el text va precedir d'una introducció on es posa en relleu el seu valor testimonial i lingüístic. I acaba amb un glossari extens (al voltant de tres-cents mots) de les paraules més significatives que hi apareixen, amb el seu sentit i el context (referència d'on apareixen en el text).

En la nostra edició es trobaran els accents d'acord amb l'obertura vocàlica pròpia del català occidental. Pel que fa a la fonètica hem respectat les grafies que reflecteixen una pronúncia estesa en la varietat tortosina (només a tall d'exemple, *ruent*, *surtir*, *suspirar*, *vulgués*; o el cas invers: *bollir*, *desmuntant*, *soporta*; també el poligrafisme *cullita/ collita*, *mun/mon*).

També hem respectat els castellanismes lèxics que s'empren col·loquialment en la varietat (com ara *apretar*, *carajillos*, *claro*, *cuernos*, *ditxosos*, *enterar*). Quant a la morfologia, respectem els usos dels articles, dels demostratius, dels possessius, dels adverbis i preposicions i de les formes verbals pròpies de la varietat.

Un llibre recomanable no només per passar una bona estona sinó també per conèixer el territori i per documentar la varietat tortosina i el lèxic agrícola i ramader.

¹ En el projecte estudiem la llengua a través de fragments de textos seleccionats de tots els gèneres i èpoques, i els publiquem analitzats lingüísticament i agrupats per àrees dialectals. L'Institut d'Estudis Catalans n'ha publicat tres volums de la varietat balear a cura de Joan Veny i Àngels Massip: *Scripta eivissenca* (2009), amb 101 textos; *Scripta menorquina* (2011), amb 119 textos; i *Scripta mallorquina* (2013), amb 357 textos. Veg. *Scripta. Dialectologia catalana*. Universitat de Barcelona. [En línia:] <<http://www.scripta.ub.edu/>>.